

A kérelem célja az, hogy az egyesület tájékozást szerezzen arról, vannak-e hazánkban oly barlangok, melyek talaja őszállatok maradványait tartalmazva, nagyobb foszfátmennyiséget rejtjenek magukba, amely a mai viszonyok között a földek trágyázására volna fölhasználható.

Ily barlangok azonban a tudományos kutatás szempontjából is igen fontosak lévén, föltétlenül szükséges, hogy a gazdasági egyesületen kívül (próbák nélkül) egyidejűleg a m. kir. földtani intézet (Budapest, VII., Stefánia-ut 14.) a Természettudományi Társulat (VIII., Eszterházy-utca 14/16. sz.) és a földművelésügyi minisztériumnak a természetvédelmi intézkedésekkel megbízott erdészeti főosztálya (V., Zoltán-utca 16. sz.) is értesítsék, hogy a trágyanyerő ipar érdekei a tudományos érdekekkel összeegyeztessenek.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Márton Sándor* m. kir. erdőtanácsost elismerésének kifejezése mellett saját kérelmére nyugalomba helyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Richter György* m. kir. segéderdőmérnököt Kohóvölgyről Lippára.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Dénes Zoltán* m. kir. segéderdőmérnököt Selmeczbányáról Besztercebányára.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

I.

KÖRRENDELET.

Valamennyi magyarországi járási főszolgabírónak és r. t. város polgármesterének és tvhj. felruházott város közönségének

(*felmentések tölgy- és fenyőkéreg, valamint cserzőanyag kitermelése céljából*).

4600/1916. H. M. sz. — A *tölgy- és fenyőkéreg, valamint a cserzőanyag* kitermeléséhez *szükséges* munkásoknak a katonai, illetőleg népfőlkelési szolgálat alól a folyó évi termelési időszakra való felmentése, illetőleg hadifoglyoknak az említett munkákra való rendelkezésre bocsáttatása elhatározott.

E célból a következőket rendelem:

1. A felmentések engedélyeztetni fognak:

a) *tölgykéregtermelés* céljából április hó 15-től június hó 15-ig terjedő időben, legfeljebb *4 hétre*;

b) *fenyőkéregtermelés* céljából május 1-től augusztus 15-ig terjedő időben legfeljebb *10 hétre*;

c) tanningyártásra alkalmas tölgyhulladék- és tuskófatermelés céljából, legfeljebb *6 hétre*.

2. A felmentéseknél a fiatalabbakkal szemben az idősebb évfolyambeliek, elsősorban a 43—50 éves népfőlkelésre kötelezettek, a harctéri szolgálatra alkalmasokkal szemben a harctéri szolgálatra alkalmatlanok fognak figyelembe vétetni.

3. A hadifoglyok is — amennyiben rendelkezésre állanak — csak a fentebb említett időben és időtartamra fognak rendelkezésre bocsátatni.

4. Azok, kik a hadrakelt sereg körzetében vannak, csak kivételesen, rendkívül indokolt esetben menthetők fel.

5. A felmentések, illetőleg kirendelések meghosszabbításának nincsen helye.

6. A felmentésre irányuló kérelmek az A), illetőleg B), a hadifoglyoknak rendelkezésre bocsátása iránti kérvények pedig a C) minta szerint szerkesztendőek meg és *minél előbb legalább 3—4 héttel* a kért felmentés, illetőleg rendelkezésre bocsátás ideje előtt benyújtandók.

A honvédek, valamint az összes népfölkelők mind az *A*), mind a *B*) alosztályu népfölkelők, akár a hadsereghez, akár a honvédséghez osztattak be, akár a hadseregnél, akár a honvédségnél szolgálnak az *A*), a hadseregbeli tényleges állománybeli rendes hadkötelesek, tartalékosok és póttartalékosok pedig a *B*) minta szerinti kimutatásba veendőek fel.

A kimutatások a községi előljáróságok, illetőleg városi hatóságok által láttamozva az érdekeltek által továbbítandók és pedig az *A*) kimutatás a m. kir. földmivelésügyi minisztériumhoz (I. főosztályához, Horvát-Szlavonországokban a bán urhoz), a *B*) és *C*) kimutatás pedig a cs. és kir. hadügyminisztériumhoz (K. u. k. Kriegsministerium 13. Abteilung Wien, III., Vordere Zollamtstrasse 3.) felterjesztendő.

Az elkésve benyújtott kérvények csak indokolt esetben fognak figyelembe vétetni.

Ez a rendeletem, melyről az érdekeltek a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur által is fognak értesítettni, azonnal közhírré teendő.

Budapest, 1916. évi márczius hó 22-én.

A miniszter helyett:

Karátsony s. k.
államtitkár.

4600.
eln. Mg/A. 1916. számhoz

A) minta.

(Honvédek és mindennemű
népfőlkelők felmentéséhez.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszterium
I. főosztályának

Budapest.

Kérem, hogy fenyő-, tölgy- és cserkéreg, (cserzőfa) cserzőanyagnak az idei termelési időszakban való termelése céljából, bent nevezett katonai szolgálatot teljesítő erdész(eke)t, erdőőr(öke)t, erdőmunkás(oka)t és fuvaros(oka)t idejekorán felmenteni méltóztassék.

Kötelezem magam, hogy a felmentett egyéneket kizárólag a fent megnevezett munkákra alkalmazom és alávetem magam minden e tárgyban törvényes rendelkezéseknek, vagy velem bármely módon közölt határozmányoknak.

Kelt ..... , 1916. .... hó ..... n.

Kimutatás.

1. Az erdőbirtokos, vagy kéreg- (cserzőfa-) termelő neve és lakhelye, illetőleg a cég székhelye (község, járás, ország)	
2. Az erdő fekvése, melyben a kéreg- (cserzőfa-) termelés eszközöltetni fog (község, járás, ország)	
3. Az erdőbirtok kiterjedése (hektárookban), melyen a kéreg- (cserzőfa-) termelés eszközöltetik	
4. A fatömeg mennyisége (tömör m^3 -ekben)	
5. A kitermelendő áru megközelítő mennyisége : a) fenyőkéreg b) tölgykéreg c) cserzőfa (tölgy, gesztenye).	
6. Ezen árumennyiség kitermeléséhez szükséges egyének száma	
7. Békeidőbeli állomány : a) erdészek b) erdőőrök c) erdőmunkások (fuvarosok)	
8. Jelenlegi állomány : a) erdészek b) erdőőrök c) erdőmunkások (fuvarosok)	
9. A felmentendők száma : a) erdészek b) erdőőrök c) erdőmunkások (fuvarosok)	
10. Egyéb figyelemreméltó közlemények	

A felmenteni kért egyének

	veveték és keresztneve
Erdész	polgári foglalkozása
Erdőőr	születési éve
Erdőmunkás (fuvaros)	illetőségi helye
	csapatteste és jelenlegi tartózkodási helye
	rangja
	sorozás, illetőleg szemle ideje
	harctéri szolgálatra alkalmas-e, vagy nem
	A hántás kezdete, illetőleg termelési időny

4600.
eln. Mg/A. 1916. számhoz.

B) minta.

(A hadsereg tényleges állományába tartozó legénység, tartalékosok és póttartalékosok felmentéséhez.)

A cs. és kir. hadügyminisztériumnak

(An das k. u. k. Kriegsministerium)

(13 Abt., T. u. L. G.) 13. osztály.

Wien, III.

Vordere-Zollamtstrasse 3.

(Lásd a szöveget és kimutatást a 283., 284. és 285. oldalon.)

00.
eln. Mg/A. 1916. számhoz.

C) minta.

(Hadifoglyok kirendelése iránt.)

A cs. és kir. hadügyminisztériumnak
(An das k. u. k. Kriegsministerium
(13 Abt., T. u. L. G.) 13. osztály.)

Wien, III.

Vordere-Zollamtstrasse 3.

Kérem, hogy fenyő-, tölgy- és cserkéreg, (cserfa) cserzőanyagok az ideai termelési időszakban való termelése céljából, bent megadott számú hadifoglyot idejekorán kirendelni méltóztassék.

Kötelezem magam, hogy a kirendelt hadifoglyokat kizárólag a fent megnevezett munkákra alkalmazom és alávetem magam minden e tárgyban törvényes rendelkezéseknek, vagy velem bármely módon közölt határozmányoknak.

Kelt ..... , 1916. .... hó ..... n.

II.

KÖRRENDELET.

Valamennyi vármegye és törvényhatósági joggal felruházott város közigazgatási bizottságának

(az erdei vasutak építési engedélyének kiadása tárgyában).

5298/1916/III. K. M. sz. — A háboru okozta közgazdasági nehézségek és hátrányok között nem csekély jelentőségűek azok, melyek a fának kitermelése és a fogyasztóhoz való juttatása körül az emberi és állati erő napról-napra való csökkenése folytán jelentkeznek.

A köz- és magángazdaság ezen kiváló fontosságú és nélkülözhetetlen cikkének biztosítása, illetve annak megfelelő kiállítása megkívánja, hogy azt szolgáló magánhasználati erdei vasutak létesítése a lehetőséghez képest megkönnyíttessék s az azok engedélyezésének alapjául szolgáló hivatalos eljárások lehetőleg megrovidíttessenek és egyszerűsítettessenek.

Kimutatás.

1. Az erdőbirtokos, vagy kéreg- (cserzőfa-) termelő neve és lakhelye, illetőleg a czég székhelye (község, járás, ország)	
2. Az erdő fekvése, melyben a kéreg- (cserzőfa-) termelés eszközölteini fog (község, járás, ország)	
3. Az erdőbirtok kiterjedése (hektárookban), melyen a kéreg- (cserzőfa-) termelés eszközöltetik	
4. A fatömeg mennyisége (tömör m^3 -ekben)	
5. A kitermelendő áru megközelítő mennyisége : <i>a)</i> fenyőkéreg <i>b)</i> tölgykéreg <i>c)</i> cserzőfa (tölgy, gesztenye)	
6. Ezen árumennyiség kitermeléséhez szükséges egyének száma	
7. Békeidőbeli állomány : <i>a)</i> erdészek <i>b)</i> erdőőrök <i>c)</i> erdőmunkások (fuvarosok)	
8. Jelenlegi állomány : <i>a)</i> erdészek <i>b)</i> erdőőrök <i>c)</i> erdőmunkások (fuvarosok)	
9. A kirendelendő hadifoglyok száma	
10. Az alkalmaztatás időtartama	
11. Egyéb figyelemreméltó közlemények	

Szem előtt tariva ezeket a gazdasági követelményeket, az emberi és állati erőre berendezendő erdei vasutak létesítésére vonatkozólag a közigazgatási bizottságok életbeléptetése iránt 1876. évi szeptember hó 2-án 1528. szám alatt kiadott utasításnak a vezetésem alatt álló minisztérium ügykörét érintő fejezetének 9. §-ában előirt eljárást a háboru tartamára a következőkép módosítom s illetőleg a bizottság hatáskörét az alábbiak értelmében kiterjesztem.

A szóban forgó erdei vasutak létesítését megelőző közigazgatási bejárást magát érintetlenül hagyva, a közigazgatási bizottságot, illetve kiküldendő vezető tagját a fenti időtartamra általában felhatalmazom, hogy amennyiben kizárólag az engedélyt kérő erdő üzemének céljaira szolgáló erdei vasutról van szó és amennyiben a bejáráson egyértelmű megállapodás jön létre, amennyiben továbbá döntésemet igénylő kérdések nem merülnek fel, végül ha az igénybe veendő területek az engedélyt kérő tulajdonát képezik, vagy ha részére magánhasználatu erdei vasut létesítése céljából idegen terület igénybevétele magánjogi alapon biztosítva van, az erdei vasut megépítésére átruházott hatáskörben nevemben a helyszínén élőszóval engedélyt adhasson.

Az engedély idegen terület igénybevétele esetén legfeljebb a biztosított használati jog idejére terjedhet.

A közigazgatási bejárás alkalmával felvett jegyzőkönyv, melyben az engedélyezési, építési és üzemi feltételek az idecsatolt minták alapján pontosan előirandók, minden esetben az építési engedély megerősítése végett hozzám felterjesztendő. Az engedélyezési feltételek közé azonban mindenkor okvetlenül felveendő az a határozmány, hogy építkező kötelezőleg aláveti magát a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által esetleg pótlólag előirandó feltételeknek.

Amennyiben a jelzett erdei vasutak valamely közforgalmu vasuthoz csatlakoznának, vagy akár magánhasználatu vasutat keresztenének, úgy a vonatkozó terveknek a hivatkozott utasítás értelmében hozzám való előzetes bemutatásától eltekintek ugyan, kikötöm azonban, hogy a tervezők a közigazgatási bejárásnak a bizottságnál való kérelmezésével egyidejűleg az érintett közforgalmu vasutvállalat vagy magánhasználatu vasutengedélyesnek előzetes hozzájárulását írásban igazolni tartoznak. Ily csatlakozás vagy keresztezés tervezése esetében azonban a közigazgatási bejáráshoz

az érintett vasut, nemkülönben a m. kir. vasuti és hajozási főfelügyelőség mindenkor meghívandó.

Ha azonban a szóban forgó erdei vasutak két vagy több törvényhatóság területét érintőleg terveztetnének, úgy ily vasutak közigazgatási bejárása úgy mint eddig, a kereskedelemügyi m. kir. miniszternél kérelmezendő.

Ami végül a fenti eljárás alapján megépített erdei vasutak forgalomba helyezését s illetőleg az ezt megelőző műtanrendőri bejárást illeti, e részben a már hivatkozott utasítás 10. §-ának, illetve a hivatali elődöm által 1891. évi november hó 25-én 74.522. sz. alatt kiadott rendelet határozmányait fentartom mindazonáltal azon eltéréssel, hogy a megépített erdei vasut műtanrendőri bejárása a vállalat előterjesztett kérelméhez képest még az esetben is soronkívül megtartható és ennek kedvező eredménye esetén a forgalomba helyezésre a bizottság vezetője által az engedély megadható, ha a közigazgatási bejárás alkalmával felvett és a fentiek értelmében hozzám felterjesztett jegyzőkönyv még általam jóvá nem hagyatott, illetve az építési engedély meg nem erősített.

Félreértések elkerülése végett hangsúlyozom, hogy ezen rendeletem nem vonatkozik olyan erdei vasutak létesítésére, amelyeknél akár csak részben is más pályák együttes használata terveztetik.

A géperejű erdei vasutak építése körül jelenleg fennálló gyakorlat s illetőleg az előirt eljárás könnyítését, tekintettel arra, hogy a veszélyesebb üzemnél fogva ezen vasutak építését hatékonyabban kell ellenőriznem, felelősségem tudatában nem eszközölhetem s e részben csak arra szoritkozom, hogy ezeknek az ügyeknek soronkívüli ellátásáról és a közigazgatási bejárásoknak a lehető legrövidebb határidővel való kitűzéséről gondoskodtam.

Jelen rendeletem az 1912. évi LXVIII. t.-cz. hatályának tartamára szól és a mai nappal lép érvénybe.

Miről a bizottságot tudomásul, megfelelő alkalmazkodás és az érdekeltekkel, ezek között főképen az illetékességi területén működő fatermelési és szállítási vállalatokkal való közlés végett azzal értesitem, hogy az állami erdőigazgatás értesítésére a földmívelésügyi m. kir. miniszter urat egyidejűleg felkértem.

Budapest, 1916. évi február hó 17-én.

Harkányi s. k.

III.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter 1916. évi márczius hó 22-én 46125/I/A/4. szám alatt kelt és valamennyi vármegyei és városi közigazgatási bizottság gazdasági albizottságához intézett leirata

(a fatermelés és kifuvározás határidejének kitolása tárgyában).

A vágásterületeken a vágatás és a fatermelés, továbbá a termelt faanyagának a vágásterületekről és az erdőből való kifuvározása az igen kedvezőtlené vált munkás- és fuvarviszonyok mellett az üzemtervekben, illetőleg külön erdőrendészeti intézkedésekben ezekre az erdőgazdasági munkálatokra megszabott határidőig igen sok helyen nem volt befejezhető.

Miután a háboru kitérése óta igen visszamaradt fatermelésnek a háboru még hátralevő tartama alatt a lehetőségig való fokozása nemcsak a közérdek szempontjából, hanem hadászati szempontból is kívánatos, megokoltnak tartom, hogy az előbb említett határidők felfüggesztessenek.

Felhatalmazom tehát az albizottságot, hogy a háboru tartama alatt az erdőbirtokosoknak, vagy azok jogosult vállalkozóinak kérelmére az erdőben a favágatást és a fatermelést, valamint a fafuvározást az üzemtervekben, avagy külön erdőrendészeti intézkedésekben ezekre a munkálatokra vonatkozólag megszabott határidőkön túl is engedélyezze, még pedig *elnöki uton*.

Kikötöm azonban, hogy elnöki intézkedése előtt hallgassa meg a szakvéleményeket s ezek figyelembevételével állapítsa meg egyidejüleg mindazokat a védő- és óvórendszabályokat, amelyek a meglevő aljnövet, ültetések és fiatalosok, valamint az erdőtalaj megrongálásának lehető csökkentésére, illetőleg az erdőégések megakadályozására szükségesek.

A miniszter helyett:

Bartóky s. k.
államtitkár.

IV.

A m. kir. minisztériumnak 860/1916. M. E. számú rendelete
(az osztatlan közös használatu erdők fatermékei értékesítésének
megkönnyítéséről).

A m. kir. minisztérium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. t.-cz. 16. §-ában és az 1914: L. t.-cz. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A földművelésügyi miniszter a közbirtokosok, illetőleg a volt urbéresek által az 1898: XIX. t.-cz. értelmében választott elnök kérelmére megengedheti, hogy a közös használatu erdőben az érvényben levő erdőrendészeti rendszabályok értelmében tűzifa-, bányafa-, cellulózefa- és talpfatermelés céljára kihasználható faanyagokat — az 1898: XIX. t.-cz. 25. és 36. §-ának, valamint az idézett törvénycikk alapján jóváhagyott szabályzatnak rendelkezésétől eltérőleg — nyilvános árverés mellőzésével értékesíthessék.

A nyilvános árverés mellőzésének esetében a faanyag eladási ára az 1898: XIX. t.-cz. 34. §-a és az érvényben levő erdőrendészeti rendszabályok értelmében szakszerűen megállapított becsértéknél alacsonyabb nem lehet.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi márczius hó 11-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

